

var den bedste Maade at drive Skolesagen frem paa. Det er først, naar man giver de lokale Autoriteter den størst mulige Myndighed og det størst mulige Ansvar, at de handle, som man kan ønske, at de skulle handle; saa vil der blive valgt Mænd, som man kan vente virkelig vilde ofre Sagen deres Lid og have Interesse for den. Naar de hæmmes i deres Virksomhed ved Lovbestemmelser og ved overordnede Autoriteter i det Uendelige, saaledes som der blev nævnt, saa at man hverken kan vende eller dreie sig, taber man Interessesen for Sagen og Lysten til at virke. Det var det andet Punkt. Det er ikke underligt, at Forordningen af 1814 ikke er gaaet den Vej, som jeg mener, vi bør gaa, thi det er sikkert nok, at dengang stod ogsaa det politiske Liv i det Hele paa en hel anden Maade end nutildags, og det er derfor naturligt, at vi saa mange Aar efter Grundlovens Givelse kræve en ganske anden Myndighed, end vi den Gang kunde kræve. Naar jeg udtaler mig saaledes, da er det nærmest, fordi jeg som tidligere Medlem af den omtalte Skolekommission ser Sagen mere fra de Underordnedes Side. Den ærede sidste Taler saa den mere fra den Overordnedes Side, idet han har Leilighed til at virke i Skoledirektionen og som Stiftsøvrighed. Jeg skal nu, særlig med den sidste Betragtning for Die, tillade mig at gjøre et Par enkelte Bemærkninger til Lovforslaget. Naar jeg sagde, at det er naturligt, at Staten kontrollerer, at Forældre ikke modvillig tilsidefætte den Pligt, de have, til at staffe deres Børn Undervisning, saa følger deraf, at de bør kunne tvinges dertil og jeg veed ligesom Andre ikke noget andet Middel at foreslaa end Mulktning. Kan man finde paa andre Midler, er det godt, men jeg veed som sagt i Diebladet ikke noget andet saadant. Men behandlet med Hensynsfuldhed og med de Momenter for Die, som jeg har fremhævet, vil selv denne Mulktning tabe det Meste af sin ubigse Karakter. Det forekommer mig, at, da Lovforslaget forrige Gang var til Behandling her i Thinget, fremkom der fra det da nedsatte Udvalg Forslag, som vare særdeles anbefalesværdige, deriblandt det, — det kan være, at jeg ikke refererer Forslaget ganske nøiagtigt, men det var i alt Fald Tanken, — at det blev overladt til vedkommende Skolekommission at bedømme, om et Barn, der havde forsømt, havde havt tilstrækkelig lovlig Grund, og da skulde den for en Periode af 3 Maanedes ad Gangen tage det for, tilfælde Forældrene, tale med dem og kjende dem Mulkt, dersom den finder det rigtig. Det forekommer mig, at det var fuldkommen i sin Orden, at det var saa. Det skal ikke kunne overlades til Tilfeldet, eller rettere, det skal ikke kunne overlades, som det hyppigt nu sker, til Skolelæreren ved et blot Notat i Protokollen at udtale, om et Barn har forsømt med eller uden Grund. Jeg tror heller ikke, at Forordningen af 1814 nødvendig

medfører dette; men jeg har erfaret, at mangfoldige Steder i Landet fortaas Bestemmelsen saaledes, og det synes jeg maa medføre høist urimelige og høist uheldige Resultater, som jeg godt kan forstaa, at Forældrene hyppig maa blive overordentlig opbragte over. Jeg ønsker altsaa, at Skolekommissionen faar denne Myndighed. Det er den første Bemærkning, jeg kommer til at gjøre ved Lovforslaget, og det skulde være en Konsekvens af mine Ytringer om Skolekommissionens Indflydelse, at den skal have Retten til at mulktre eller lade være at mulktre. Deraf vil, synes mig, blandt Andet følge et Gode, som altid følger af, at man overdrager dem, der vælges, fuld Ret og Myndighed og fuldt Ansvar, nemlig, at man vil være overmaade omhyggelig i Valget af Medlemmer af Skolekommissionen; thi det synes mig i det Mindste at maatte være høist ubehageligt at blive mulkteret af Personer, som hverken nyde stor Agtelse eller Anseelse. Naar man altsaa giver Kommissionen Myndighed, bidrager man med det Samme til, at dens Medlemmer blive saa meget mere dygtige og ansete. Naar vi gaa til de enkelte Afsnit, som den ærede Minister i sit Foredrag forleden fremhævede, at Lovforslaget bestod af, vil jeg først sige et Par Ord om de Forbedringer, som Lovforslaget tilsigter at gjenneføre med Hensyn til Undervisningen. Det forekommer mig egentlig, at § 1 ikke bør forbigaaes; men jeg forstod den ærede Minister saaledes, at han mente, at Forslaget egentlig først begyndte med § 4. § 1 indeholder en Bestemmelse af ikke ringe Bigtighed. Den er lidt anderledes affattet end i det tidligere Forslag, idet den tilstøder, hvad der ogsaa nu er Tilfældet, at Undervisningen ophører med det 13de Aar. Det er en Bestemmelse, som har vaart ikke ringe Ansæelse hos Mange og har medført ikke saa Mæmp; men jeg maa tilstaa, at efter de Erfaringer, jeg har gjort, kan man alligevel med en god Vilje overvinde de Vanskeligheder, den medfører. Jeg tror, at man ved at benytte de Midler, man har, kan i høi Grad modarbejde det Onske, som ganske vist næres af Mange, om at faae deres Børn saa tidlig som muligt bort fra Skolen for at kunne benytte deres Hjælp i Hjemmet. Det er en af de Ting, man mest kommer til at se, naar man er i en Skolekommission som den, jeg har omtalt, nemlig i en saa stor Kommune, hvor overmaade vanstelig det er for den fattige Befolkning paa Grund af dens økonomiske Forhold at affe Børnets hele Lid, medens det dog er saa nødvendigt, at der bruges en hel Del Lid til Undervisningen. Den Kollision, der er til Stede mellem Forældrenes økonomiske Raar og deres deraf følgende Krav til Børnet og paa den anden Side Skolens Krav til Børnet, fremtræder jo særlig i de ældre Aar, altsaa naar Børnet er 12—13 Aar, og der er derfor en høi Grad af Tilbøielighed til at ønske det udfkrevet i denne Alder.